

MATURITA 2012

EXTERNÁ ČASŤ

SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA

**NEOTVÁRAJTE, POČKAJTE NA POKYN!
PREČÍTAJTE SI NAJPRV POKYNY K TESTU!**

- Test obsahuje **64 úloh**.
- Na vypracovanie testu budete mať **90 minút**.
- Pri riešení úloh budete striedavo používať dva typy odpovedových hárkov:
 - do odpovedového hárka č. 1 označeného piktogramom ✕ budete zaznamenávať riešenia úloh s výberom odpovede. Pri týchto úlohách vyberte správnu odpoveď spomedzi štyroch ponúkaných možností, z ktorých je vždy správna iba jedna.
 - do odpovedového hárka č. 2 označeného piktogramom ✍ budete zaznamenávať riešenia úloh s krátkou odpoveďou. Pri týchto úlohách správnu odpoveď napíšete do príslušného riadka odpovedového hárka. Krátku odpoveď tvorí jedno alebo niekoľko slov.
- Pri práci smiete používať iba pero s čiernou alebo modrou náplňou. Nesmiete používať zošity, slovníky, učebnice ani inú literatúru.
- **Píšte čitateľne. Dôsledne rozlišujte veľké a malé písmená!**
- **Podrobnejšie pokyny na vyplňovanie odpovedového hárka sú na poslednej strane testu. Prečítajte si ich.**

Želáme vám veľa úspechov!

Začnite pracovať, až keď dostanete pokyn!

Ukážka 1

Vedci objavili nový Plutov mesiac**Vesmírny trpaslík Pluto má najmenej štyri mesiace. Štvrtý teraz objavili vedci.**

BRATISLAVA. Bývalá deviata planéta slnečnej sústavy znovu prekvapila vedcov. Trpaslík Pluto má najmenej štyri mesiace. Ten štvrtý objavil Hubblov vesmírny ďalekohľad, keď sa pokúšal odhaliť prstence okolo tohto vzdialeného telesa slnečnej sústavy.

Nový Plutov mesiac zatiaľ nemá ani meno. Americký Národný úrad pre letectvo a vesmír (NASA) so sídlom v Houstone ho zatiaľ nazýva objektom P4.

„Je pozoruhodné, že Hubblove kamery nám umožnili tak dobre vidieť taký malý objekt vzdialený viac ako päť miliárd kilometrov,“ hovorí vo vyhlásení NASA Mark Showalter zo SETI v Pasadene, ktorého tím objekt objavil.

P4 má priemer 13 až 34 kilometrov a okolo trpasličej planéty obieha medzi obežnými dráhami mesiacov Hydra a Nix. Tie Hubblov vesmírny ďalekohľad objavil v roku 2005.

K Plutu má o štyri roky doraziť misia New Horizons. Bude prvou sondou, ktorá okolo bývalej planéty obletí. Vedci teraz premýšľajú, že dráhu sondy upravia tak, aby mesiac preskúmala.

„Toto je fantastický objav,“ reagoval Alan Stern, vedúci výskumník misie, „keďže teraz vieme, že v systéme Pluta je ďalší mesiac, môžeme naplánovať jeho pozorovania.“

P4 ďalekohľad prvý raz spozoroval koncom júna. Jeho prítomnosť potvrdili aj snímky z pondelka.

Sme, 20. 7. 2011, upravené

01 Z ukážky 1 vyplýva, že planéta Pluto má

- (A) až štyri mesiace, preto sa posunula na ôsme miesto slnečnej sústavy.
- (B) len štyri mesiace, preto patrí medzi najmenšie telesá slnečnej sústavy.
- (C) aspoň štyri mesiace, čím teleso opäť spôsobilo vedcom prekvapenie.
- (D) aj štvrtý mesiac, ktorý v pondelok dostal od NASA oficiálne pomenovanie P4.

02 V ukážke 1 odborníci nazývajú Pluto vesmírnym trpaslíkom pre

- (A) málo mesiacov.
- (B) skromnú veľkosť.
- (C) veľkú vzdialenosť.
- (D) slabú prebádanosť.

- 03** Z ukážky 1 vyplýva, že Hubblov pozorovací prístroj
- (A) doteraz okrem objektu P4 zameral len mesiace Hydra a Nix.
 - (B) je ako jediný schopný zachytiť malé vesmírne telesá.
 - (C) objavil mesiac P4 pri skúmaní prstencov v okruhu Pluta.
 - (D) presne zmeral vzdialenosť štvrtého mesiaca od Zeme.
-

- 04** Ktorá z uvedených možností vyplýva z ukážky 1?
- (A) Vedci sú nadšení z objavu nového mesiaca pre dôkladnejší prieskum Mesiaca.
 - (B) Prvá sonda okolo novoobjaveného mesiaca preletí o mesiac.
 - (C) Prvé pozorovania najnovšieho mesiaca Pluta prebehli v júni.
 - (D) Nový mesiac patrí medzi najmenšie a najvzdialenejšie v slnečnej sústave.
-

- 05** Jednoduché podradovacie súvetie v prvom odseku ukážky 1 má
- (A) prívlastkovú vedľajšiu vetu.
 - (B) predmetovú vedľajšiu vetu.
 - (C) príslovkovú časovú vedľajšiu vetu.
 - (D) príslovkovú príčinnú vedľajšiu vetu.
-

- 06** V ktorom roku má podľa ukážky 1 doraziť ku kozmickému trpaslíkovi misia New Horizons?
-

- 07** Vypíšte z ukážky 1 názov mesta, v ktorom bola vydaná komentovaná agentúrna správa v slovenskom jazyku.
-

- 08** Vypíšte z ukážky 1 priezvisko vedca, ktorého výpoveď je prerušená vloženou uvádzacou vetou.
-

Ukážka 2

Margita Figuli – Tri gaštanové kone

(úryvok, upravené)

— Bolo by najlepšie, Peter, keby sme sa už tu rozlúčili. So Zápotočným sa i tak nesmieš viacej stretnúť. Nielen preto, že by ťa ohrozoval na živote, ale že by vyvolal hádku tu, pred toľkým svetom, a dal možnosť vláčiť naše mená po celom okrese. Omáľali by nás, špinili, kydali na nás najkrikľavejšiu hanu. A tomu všetkému sa môžeme vyhnúť. Nik ani nebude vedieť, že sme boli spolu, a ja prečkám ľahšie ten čas, kým sa zase stretneme.

– Ak myslíš, – vravím jej, – že takto je to najlepšie, podvolím sa. Ale teraz, keď som si istý, že nechceš nikomu inému patriť, len mne, nebojím sa nikoho na svete. Bol som trochu **nevýbojný** a zakríknutý, no takým ma robila obava, že som ťa už stratil. Ale keď viem, na čom som, vstúpila do mňa smelosť a odvážnosť, nebál by som sa niesť na svojich pleciach celú zem s morom i s vrchmi.

Magdaléna sa smiala tak tichučko, hrkútajúc pri tejto mojej reči. Pustila opraty koňa, priložila mi dlane na sluchy a tak sa mi dívala do očí.

09 Magdaléna sa v ukážke 2 obáva stretnutia Petra a Zápotočného najmä preto, že

- (A) má o Zápotočného veľký strach.
- (B) Peter je na rozdiel od Zápotočného neistý.
- (C) Zápotočný by mohol Petra aj zabiť.
- (D) chce spor so Zápotočným urovnať sama.

10 Peter v ukážke 2 súhlasil, že sa vyhne Zápotočnému, lebo

- (A) sa osmelil a požiadal Magdalénu o ruku.
- (B) o Zápotočného úmysloch hovoria aj druhí.
- (C) zistil, že je najmocnejší v širokom okolí.
- (D) Magdaléna mu prejavila svoje nežné city.

11 Ktorá z nasledujúcich možností vyjadruje zveličenie vlastnosti postavy z ukážky 2?

- (A) ... *vstúpila do mňa smelosť a odvážnosť...*
- (B) ... *nebojím sa nikoho na svete...*
- (C) ... *takto je to najlepšie, podvolím sa...*
- (D) ... *takým ma robila obava, že som ťa už stratil...*

12 Ktoré z uvedených slovných spojení z ukážky 2 nevystihuje význam slovesa ohovoriť?

- (A) ... *že by vyvolal hádku tu...*
- (B) ... *dal možnosť vláčiť naše mená...*
- (C) ... *kydali by na nás hanu...*
- (D) ... *omáľali by nás...*

13 Pre prózu naturizmu je charakteristické, že

- (A) hlavnou témou je prvá svetová vojna a jej následky v živote ľudí.
- (B) v medziľudských vzťahoch dominuje pesimizmus, citlivosť a napätie.
- (C) sa snaží o návrat do detstva a zachytenie jeho bezprostrednosti.
- (D) príroda a život ľudí v nej mimo civilizácie pôsobia ako dejotvorný činiteľ.

14 Vypíšte z nasledujúcej vety slová, v ktorých prichádza k znelostnej asimilácii/spodobovaniu.

Bolo by najlepšie, Peter, keby sme sa už tu rozlúčili.

15 Určte slovný druh slova *hrkútajúc*.

16 Z nasledujúcich slov vypíšte tie dve slová, ktoré dotvárajú synonymický rad k zvýraznenému slovu z ukážky 2.

nesmelý, neprítulný, samotársky, plachý, neskrotený

Ukážka 3

Samo Chalupka – Mor ho!

(úryvok)

*Duní Dunaj a luna za lunou sa valí:
nad ním svieti pevný hrad na vysokom bralí.
Pod tým hradom Riman-cár zastal si táborom:
belia sa rady šiatrov ďalekým priestorom.
Pokraj tábora sedí cár na zlatom stolci;
okol neho cárska stráž, tuhí to paholci;
a pred cárom družina neveliká stojí:
sú to cudzí víťazi, každý v jasnej zbroji.
Pobelavé kaderie šije im obtáča,
modré ich oči bystro v okolo si páča.
Rastom sú ako jedle, pevní ako skala,
zdalo by sa ti, že ich jedna mater mala.
Oni čelom nebijú, do nôh nepadajú:
taká otroč neznáma slovenskému kraju,
lež božie dary nesú, chlieb a soľ, cárovi
a smelými sa jemu primlúvajú slovy:*

17 *Mor ho!* predstavuje

- (A) reflexívnu veršovanú baladu.
- (B) hrdinskú veršovanú báseň.
- (C) národnú historickú povesť.
- (D) hrdinský lyrický spev.

18 Ktoré z nasledujúcich tvrdení o diele *Mor ho!* je pravdivé?

- (A) Konflikt diela spočíva v protiklade myšlienky mierového spolunažívania a násilia.
- (B) V diele vystupuje typický romantický hrdina – skupina slovanských poslov.
- (C) V diele dominujú opisy prírodných krás Slovenska a mobilizácie vojska.
- (D) Posolstvom diela je výzva Slovákom, aby prečkali zlé časy v pevnej viere v Boha.

19 V ukážke 3 autor pri charakteristike postáv Slovanov využíva

- (A) personifikáciu.
- (B) stupňovanie.
- (C) idealizáciu.
- (D) individualizáciu.

20 Ktorá z uvedených možností najlepšie vystihuje Slovanov v ukážke 3?

- (A) modrookí, individualisti, statoční
- (B) tmavovlasí, junáci, odvážni
- (C) žiariaci, otroci, odhodlaní
- (D) vysokí, bojovníci, nepoddajní

21 Posledné dvojveršie ukážky 3 naznačuje, že Slovania prichádzajú za cárom

- (A) s pokorou.
- (B) v mieri.
- (C) nasmelo.
- (D) pyšne.

22 Ktorý umelecký jazykový prostriedok predstavuje verš
Duní Dunaj a luna za lunou sa valí?

23 Po ktorej slabike sa nachádza v nasledujúcom verši polveršová prestávka?

nad ním svieti pevný hrad na vysokom bralí

24 Napíšte pravopisne správne vzťahové prídavné meno odvodené od vlastného podstatného mena *Riman* v tvare N singuláru.

Ukážka 4

Charles Dickens – Vianočná koleda

(úryvok, upravené)

„Hej, vari nevieš, že nijakou ľútosťou nenahradíš zmarenú príležitosť, ktorú ti poskytuje tvoj jediný život? Aj ja som bol taký? Ach, aj ja som bol taký!“

„Ako? Vždy si sa skvele staral o naše obchodné záležitosti,“ zajachtal Scrooge, už to začínal dávať do súvisu so sebou.

„O naše obchodné záležitosti!“ zvolal duch a opäť zalomil rukami. „O ľudí som sa mal starať! O blaho všetkých! Láska k blížnemu, súcitiť, zhovievavosť a dobrota – tým som mal naplňať svoj život!“

Duch vystrel ruku a zdvihol kus reťaze, akoby chcel ukázať príčinu svojho márneho žiaľu, a prudko ju zase spustil na zem.

„A **najväčšmi** trpím v tomto ročnom období,“ pokračoval. „Prečo som chodil medzi zástupmi svojich blížnych s očami upretými do zeme, prečo som ich nikdy nezdvihol k tej požehnanej hviezde, ktorá priviedla troch kráľov k biednej maštali? Vari nebolo dosť chudobných domovov, ku ktorým ma mohlo priviesť jej svetlo?“

25 Duch v ukážke 4 varuje Scrooga, aby

- (A) nešiel rovnakou cestou ako on.
- (B) sa aj on vyhol útrapám väzenia.
- (C) sa vyhýbal biednym príbytkom.
- (D) neutekal pred zodpovednosťou.

26 V ukážke 4 duch pokladá svoj život za premárnený, pretože

- (A) sa nestaral o financie obchodných partnerov.
- (B) nepomohol biednym ľuďom vo svojom okolí.
- (C) sa mu nepodarilo nahonobiť dostatok peňazí.
- (D) sa topil v oceáne problémov iných ľudí.

27 Z ukážky 4 vyplýva, že medzi duchom a Scroogom ide o vzťah

- (A) lakomého otca a márnotravného syna.
- (B) spovedníka a kajúcnika.
- (C) obchodných partnerov.
- (D) dlhoročných rivalov.

28 V ukážke 4 duch žiali nad

- (A) neopätovanou láskou blízkych ľudí.
- (B) nedostatkom dobra vo svojom srdci.
- (C) stratou blahobytu svojich najbližších.
- (D) nevďačnosťou ľudí vo svojom okolí.

29 V ukážke 4 z hľadiska modálnosti/obsahu prevládajú

- (A) oznamovacie a zvolacie vety.
- (B) rozkazovacie a zvolacie vety.
- (C) opytovacie a rozkazovacie vety.
- (D) opytovacie a zvolacie vety.

30 Vypíšte z repliky ducha v ukážke 4 jedno citoslovce vyjadrujúce povzdychnutie.

31 Napíšte základný tvar zvýrazneného slova v ukážke 4.

32 Ktorá opakovacia figúra je použitá v treťom odseku ukážky 4?

Ukážka 5

Druhý Černobyľ?

Druhá najhoršia v histórii. Taká je jadrová nehoda japonskej elektrárne Fukušima. Jej závažnosť je podľa úradov už rovnaká ako katastrofa v Černobyle. Radiácie však uniklo podstatne menej.

Nehoda v jadrovej elektrárni Fukušima by mohla byť horšia ako Černobyľ. Priznal to jej majiteľ.

TOKIO, BRATISLAVA. Nehoda v jadrovej elektrárni Fukušima je vážnejšia, ako naznačovali prvé odhady. Včera to priznalo Japonsko a rozhodlo sa problémom nukleárneho zariadenia priradiť najzávažnejší, siedmy stupeň zo sedembodovej Medzinárodnej stupnice jadrových a rádiologických udalostí (INES).

Znamená to, že nehoda má dôsledky na zdravie a životné prostredie a došlo k úniku obsahu z jadra reaktorov. Fukušima tak má rovnakú závažnosť ako jadrová katastrofa v Černobyle v roku 1986.

Desatinový únik

Nevie sa presne, koľko rádioaktívneho materiálu uniklo do okolia. Na severovýchode krajiny je však zamorená pôda aj niektoré druhy rastlín. Vážne kontaminované je more v blízkom okolí nukleárneho zariadenia.

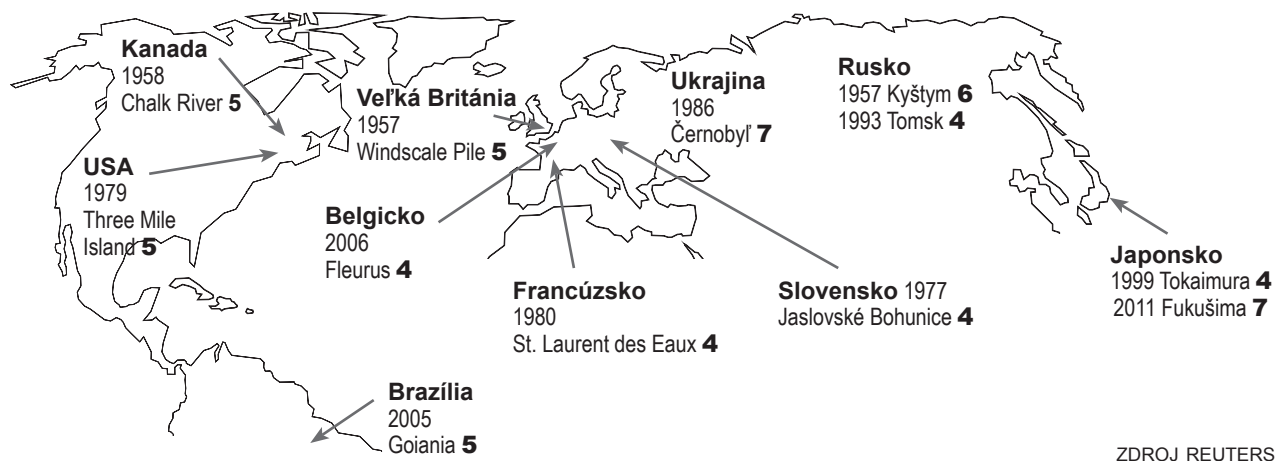
Odhady hovoria, že rádioaktivity mohlo uniknúť 370-tisíc až 630-tisíc terabecquerelov. Toto zamorenie pochádza najmä z druhého reaktora jadrovej elektrárne.

„Japonsko nacvičovalo správanie v prípade jadrovej nehody,“ povedal pre denník Wall Street Journal Hidehiko Nišijama z japonského úradu pre jadrovú bezpečnosť.

„Teraz čelíme kríze s historickými rozmermi.“ Japonská vláda tvrdí, že z Fukušimy zatiaľ nie je nový Černobyľ. Na rozdiel od neho unikla len desatina rádioaktívnych prvkov. V prípade Fukušimy nevybuchol ani samotný reaktor, na mieste nehody zapríčinennej vlnou cunami nezomierali ožiarení ľudia.

Sme, 13. 4. 2011, upravené

Nukleárne nehody vo svete

Škála INES

4

Havária v jadrovom zariadení

Rádioaktívne látky zamorili areál elektrárne, no neunikli vo väčšom množstve do okolia.

5

Havária s účinkom na okolie

Rádioaktíva unikla do okolia.

6

Závažná havária

Výrazný únik rádioaktivity do okolia.

7

Veľká havária

Zatiaľ sa odohrali len dve – vo Fukušime a v Černobyle.

- 33** Rozhodnite, ktorý výrok je podľa ukážky 5 pravdivý.
- (A) Z Fukušimy uniklo rovnaké množstvo rádioaktívnych látok ako v Černobyle.
 - (B) Podľa INES sa prvá veľká rádioaktívna havária odohrala na Ukrajine.
 - (C) Prvá nukleárna nehoda je spojená s jadrovou elektrárnou v Kanade.
 - (D) Pri havárii v Jaslovských Bohuniciach neunikla radiácia do areálu elektrárne.

- 34** Kto je podľa ukážky 5 autorom citátu „Teraz čelíme kríze s historickými rozmermi.“?
- (A) pracovník úradu pre jadrovú bezpečnosť
 - (B) majiteľ jadrovej elektrárne Fukušima
 - (C) hovorca japonskej vlády
 - (D) redaktor denníka Wall Street Journal

- 35** Podľa japonských úradov je dôvodom pre vyhlásenie stupňa 7 vo Fukušime
- (A) nepripravenosť personálu na jadrovú haváriu.
 - (B) znepokojenie svetových veľmocí.
 - (C) zamorenie pôdy a blízkeho mora.
 - (D) smrť ľudí v dôsledku cunami a ožiarenia.

- 36** Kto je podľa ukážky 5 autorom časti, v ktorej sú graficky stvárnené údaje?
- (A) agentúra Reuters
 - (B) japonský úrad pre národnú bezpečnosť
 - (C) denník Wall Street Journal
 - (D) redakcia SME

- 37** V ktorej možnosti sú všetky slovné spojenia napísané pravopisne správne?
- (A) Mys dobrej nádeje, severná Amerika, Dánske Kráľovstvo
 - (B) Pobrežie slonoviny, západné Slovensko, Ruská federácia
 - (C) Južná Amerika, Spojené štáty Americké, Izraelský štát
 - (D) Ostrov svätej Heleny, Severná Afrika, Rakúska Republika

- 38** Koľko jadrových havárií podľa ukážky 5 zapríčinilo únik väčšieho množstva rádioaktivity do okolia?

- 39** Vypíšte z ukážky 5 jednoslovné slovenské synonymum k cudziemu slovu *škála*.

- 40** Vypíšte z nasledujúcej vety predmet/y.
- No v týchto dňoch čelíme kríze s historickými rozmermi.*

Ukážka 6

Pavel Vilikovský – Pes na ceste

(úryvok)

Keď sa Slovák ako jednotlivec ocitne v krajine, kde platia pravidlá, ľahko sa prispôsobí a neraz v tých podmienkach aj vynikne, ale doma ako príslušník národa potrebuje pravidlá len na to, aby mal čo porušovať. Čím viac ich beztrestne poruší, tým väčšmi stúpa jeho sebavedomie a aj hodnota v očiach spoločnosti. Slováci dokážu do každého zriadenia, do každého systému vyvrtať diery ako červík do syra, takže sa z goudy, eidamu i parmezánu nakoniec stane ementál. V tom, ako vedia vtlačiť režimu národný charakter, je až čosi geniálne – fašizmus, komunizmus či demokracia by sa v slovenskom vydaní mali správne nazývať slošizmus, slomunizmus a slomokracia. Azda práve preto, že sme si tie bývalé režimy uspôsobili na vlastnú mustru, sa dnes s nimi tak ťažko a neradi lúčime – je na nich prischnutý náš pot a pach. Smerdia tak našsky. Nefalšovanou slovenskosťou stihla napáchnuť už aj demokracia. Je to tak: nech nás krmia čímkoľvek, vraciame vždy zemiaky s kapustou.

41 V ukážke 6

- (A) Vilikovský chváli vynaliezavosť Slovákov.
- (B) autor oceňuje genialitu slovenského národa.
- (C) rozprávač ironizuje vlastnosti našincov.
- (D) prozaik hodnotí klady a zápory Slováka.

42 Podľa ukážky 6 *uspôsobiť si niečo na vlastnú mustru* znamená

- (A) porušovať vlastné vytvorené pravidlá.
- (B) vyvrtať diery do systému ako červík.
- (C) vtlačiť režimu vlastný národný charakter.
- (D) ťažko sa lúčiť so zaužívanými zvykmi.

43 Ktorú z nasledujúcich vlastností prejavujú Slováci podľa ukážky 6 najmä v zahraničí?

- (A) nedisciplinovanosť
- (B) prispôsobivosť
- (C) sebavedomie
- (D) vlastenectvo

44 O čom hovorí nasledujúca veta v ukážke 6?

Je to tak: nech nás krmia čímkoľvek, vraciame vždy zemiaky s kapustou.

- (A) o spoľahlivosti príslušníkov národa
- (B) o svojbytnosti slovenského národa
- (C) o nemennosti mentality slovenského národa
- (D) o slabých žalúdkoch slovenského národa

45 Ktorý z uvedených žánrov bol v systéme literárnych žánrov nahradený románom?

- (A) rozprávka
- (B) poviedka
- (C) novela
- (D) epos

46 Napíšte slová, z ktorých autor v ukážke 6 vytvoril slovo *slomokracia*.

47 Ku ktorému slovnému druhu patria obidve zvýraznené slová v ukážke 6?

48 Pomocou ktorých dvoch gramatických kategórií sa rozprávač v závere ukážky 6 identifikuje so Slovákom?

Ukážka 7

Matúš Kučera – Slovensko na prahu novoveku

(úryvok, upravené)

Osvietenstvo si mnohí panovníci predstavovali tak, že im pomôže vyliečiť neduhy rúcajúceho sa feudalizmu, a tým ho zachráni.

Takou bola aj Mária Terézia, ktorej filozofi 18. storočia dali do kolísky vieru, že pomocou „osvietenského rozumu“ možno začať novú vládu nad feudálnym svetom Európy, v ktorom kdesi dolu, na najnižšom spoločenskom rebríčku, tmolil sa aj poddaný slovenský človek. A práve ten sa s nádejou obracal na „osvietenú“ Máriu Teréziu, od ktorej očakával, že ho zbaví neznesiteľného feudálneho bremena. Tam, kdesi dolu, sa rodila legenda o spravodlivej panovníčke. **My však nechceme legendy, ale pravdu.**

Mária Terézia ešte nevládla ani celý rok, a už jej hlásili, že vojská krajín Bavorska, Francúzska a Pruska tiahnu na Prahu. Ešte nestačila poriadne stráviť prvú ohromujúcu správu, a už tu bola druhá, horšia: vojská pruského kráľa obsadili Sliezsko a Moravu.

V tejto napätej situácii Mária Terézia zvolala uhorský snem do Bratislavy. Oblečená celá v čiernom, mladá, dvadsaťtriročná, a pekná, na rukách s malým synom Jozefom, predstúpila pred uhorskú šľachtu a takmer so slzami v očiach žiadala od nej pomoc v tejto ťažkej situácii. Uhorskí šľachtici si vždy potrpeli na gestá. Vytasili šable a zborovo zvolali: Život a smrť za našu kráľovnú, zomrieme za Máriu Teréziu a podobne.

49 Autor ukážky 7 nazýva Máriu Teréziu „osvietenou“ a myslí to

- (A) pochvalne.
- (B) humorne.
- (C) vyčítavo.
- (D) ironicky.

50 Zvýraznená veta v ukážke 7 predstavuje

- (A) osobný komentár.
- (B) situačnú výpustku.
- (C) známu informáciu.
- (D) záverečný dodatok.

51 Ktorá možnosť vyplýva z ukážky 7?

- (A) Mária Terézia výrazne pomohla slovenskému národu v ťažkých časoch.
- (B) Osvietenstvo predstavovalo jediný správny liek na neduhy feudalizmu.
- (C) Uhorskí šľachtici na počesť príchodu kráľovského páru tasili šable.
- (D) V dobe vlády Márie Terézie sa Európou šírili osvietenské myšlienky.

52 Z ukážky 7 vyplýva, že všeobecne rozšírená mienka o Márii Terézii ako o *spravodlivej panovníčke* nebola

- (A) klamlivá.
- (B) skreslená.
- (C) vymyslená.
- (D) pravdivá.

53 Z ukážky 7 vyplýva, že kráľovná Mária Terézia

- (A) už počas 1. roku svojho vládnutia musela bojovať na viacerých frontoch.
- (B) bola krásna mladá vdova, ktorej po manželovej smrti ostal len syn Jozef.
- (C) zvolala snem, aby získala súhlas na vypovedanie vojny pruskému kráľovi.
- (D) z vďaky za pomoc uhorských šľachticov presídlila svoj dvor do Bratislavy.

54 Napíšte pravopisne správne skratku výrazu *a podobne*.

55 Ktorý slovný druh slúži v druhom odseku ukážky 7 ako spájací prvok, pomocou ktorého sa druhý odsek viaže na prvý?

56 Vypíšte z posledného odseku ukážky 7 dve slová, ktoré majú opačný význam.

Ukážka 8

John Osborne – Obzri sa v hneve

(úryvok, upravené)

JIMMY: *Doboha, ako nenávidím tie nedele. Je to vždy také stiesňujúce a vždy rovnaké. Zdá sa, že sa nikdy nedostaneme ďalej, však? Vždy ten istý obrad. Čítanie novín, pitie čaju a žehlenie. Ešte pár hodín a ďalší týždeň je fuč. Takto nám uniká mladosť. Uvedomujete si to?*

CLIFF: (odhodí noviny) *Čo?*

JIMMY: *Čítal si toho týždňa Priestlyho článok? Ani neviem, prečo sa to, prepánajána, pýtam. Dobré viem, že si nečítal. Prečo vyhadzujem každý týždeň deväť pencí za tie mizerné noviny? Okrem mňa ich nikto nečíta. Nikoho nemožno obťažovať. Nikto sa nevie zviechať zo svojej rozkošnej záhaľky. Vy dvaja ma čoskoro doženiete do zúfalstva – viem to tak isto, ako že tu sedím. Viem, že sa z vás raz zbláznim. Och, nebesá, ako len túžim po troške prostého, ľudského nadšenia. Iba nadšenia – nič viac. Žiada sa mi počuť teplý, rozochvený hlas, ktorý zvolá aleluja! (Teatrálne sa bije do pŕs.) Aleluja! Žijem! Čosi mi svitlo! Prečo by sme sa trošku nezahrali? Pod'me predstierať, že sme ľudské bytosti a že sme naozaj živí. Iba na chvíľku. Čo poviete? Pod'me predstierať, že sme ľudia.*

57 Pre Jimmyho z ukážky 8 sa stala nedeľa zosobnením

- (A) odporu k pitiu poobedňajšieho čaju.
- (B) veľkej rýchlosti plynúceho času života.
- (C) opovrhovaného životného stereotypu.
- (D) konca dlho očakávaného víkendu.

58 Z ukážky 8 vyplýva, že Jimmy je znechutený

- (A) z bezbrehého ničnerobenia.
- (B) z nízkej kvality miestnej tlače.
- (C) z pretvácky jemu blízkych ľudí.
- (D) z precitlivenosti svojich priateľov.

59 Vyšší výskyt citoslovies, rečníckych otázok či zvolacích viet v ukážke 8 naznačuje, že u Jimmyho prevládajú pocity

- (A) ľahostajnosti.
- (B) zlosti.
- (C) apatie.
- (D) smútku.

60 Jimmyho repliky v ukážke 8 majú prevažne charakter

- (A) úvahy.
- (B) opisu.
- (C) výkladu.
- (D) rozprávania.

61 Prvé slovo ukážky 8 predstavuje

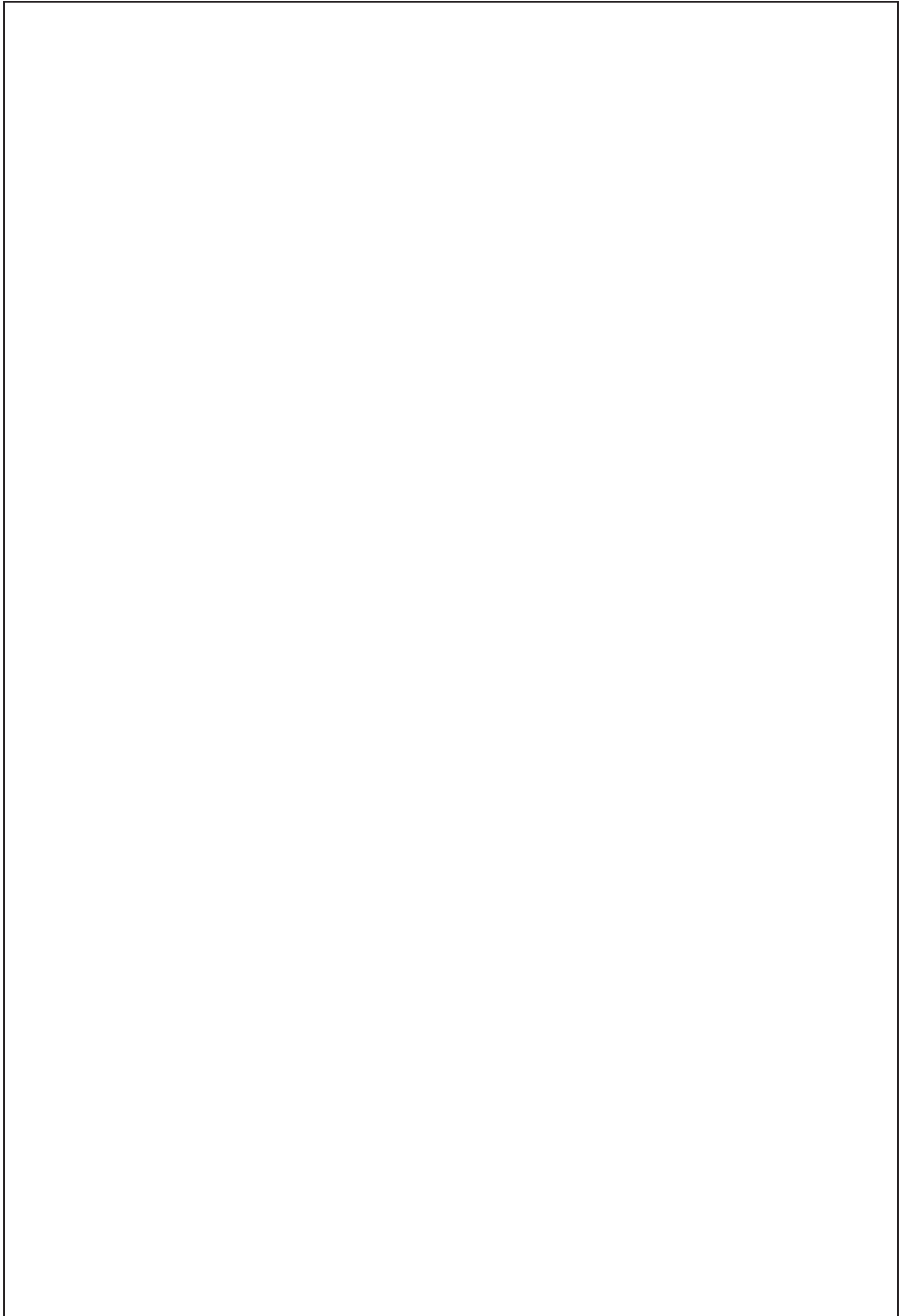
- (A) nárečové slovo.
- (B) básnické slovo.
- (C) vulgárne slovo.
- (D) slangové slovo.

62 Vypíšte z druhého Jimmyho prehovoru v ukážke 8 sloveso, ktorým označil následok svojho očakávaného zúfalstva.

63 Napíšte, koľkým osobám sa v ukážke 8 Jimmy prihovára.

64 Vypíšte z autorskej poznámky v ukážke 8 slovo, v ktorom je použitá slabikotvorná spoluhláska.

Koniec testu

Pokyny na vyplňovanie odpoved'ového hárka

Odpoved'ové hárky budú skenované, nesmú sa kopírovať.
Aby skener vedel prečítať vaše odpovede, musíte dodržať nasledujúce pokyny:

- Píšte perom s čiernou alebo modrou náplňou. Nepoužívajte tradičné plniace perá, veľmi tenko písuce perá, obyčajné ceruzky ani pentelky.
- Textové polia (kód školy, kód testu, kód žiaka, ...) vyplňujte veľkými tlačеныmi písmenami alebo číslicami. Vpisované údaje nesmú presahovať políčka určené na vpisovanie.

- Riešenia **úloh s výberom odpovede** zapisujte krížikom .

- **Správne zaznačenie odpovede**
A B C D E

- **Nesprávne zaznačenie odpovede**
A B C D E

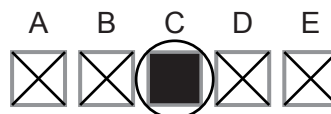

- **Nesprávne zaznačenie odpovede**
A B C D E

- V prípade chybného vyplnenia údajov alebo odpovedí postupujte podľa nasledujúcich pokynov. V žiadnom prípade nepožadujte nový odpoved'ový hárak.

- Keď sa pomýlite alebo neskôr zmeníte názor, úplne zaplňte políčko s nesprávnym krížikom a urobte nový krížik.

- Ak náhodou znovu zmeníte názor a chcete zaznačiť pôvodnú odpoveď, urobte krížiky do všetkých políčok a zaplnené políčko dajte do krúžku.

- Riešenia **úloh s krátkou odpoveďou** napíšte do príslušného poľa odpoved'ového hárka čitateľne bežným písmom. Pri použití tlačného písma **rozlišujte veľké a malé písmená**.

Neotvárajte test, pokiaľ nedostanete pokyn!